

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir Bozdağ** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Bilindiği üzere milletvekilinin tutukluluğu, daha evvel verilen AYM kararları ile de net bir şekilde açıklandığı üzere hem seçme hem de seçilme hakkının ihlalidir. Anayasal güvence altında olan yasama dokunulmazlığının amacı da milletvekillerini keyfi ve asılsız ceza kovuşturmalarından ve tutuklamalardan korumaktır. Yine Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş olan bir kararda da bu kurumun amacı; “*Yasama dokunulmazlığı bir amaç olmayıp, milletvekillerinin halkın iradesini, Meclise tam olarak yansıtarak, milli iradenin eksiksiz gerçekleşmesini*” sağlamalarının aracı olarak ifade edilmiştir. Kuşkusuz Anayasa koyucunun yasama dokunulmazlığına 83 üncü maddede yer vermekle güttüğü amaç, yasama görevini yürütenlerin bu görevi her türlü kaygı ve baskıdan uzak olarak güvenceli bir biçimde ve gereği gibi yapmalarını sağlamaktır. Nitekim bu bağlamda dokunulmazlık son bulmadığı veya kalkmadığı sürece milletvekili tutulamaz, sorgulanamaz, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Diğer yandan 83/3 hükmü milletvekillerinin devam eden yargılamaları açısından da bir infaz engelidir.

TBMM'de temsil edilen diğer siyasi partilerin, yasama dokunulmazlıklarının tamamen ve herkes için kaldırılması veya koruma tedbirlerinin uygulanamamasıyla sınırlı tutulması yönünde kalıcı çözüm ve köklü Anayasa değişikliği tekliflerine rağmen iktidar partisi, Nisan 2016 sonunda Anayasa'ya geçici madde ekleyerek bir defaya mahsus ve eşitlik ilkesine aykırı biçimde değiştirme yolunu tercih etmiştir. bu düzenlemenin yürürlüğe girmesinin hemen ardından 4 Kasım 2016 tarihinde eş zamanlı bir operasyon neticesinde HDP Eş Genel Başkanları, grup başkanvekilleri ve milletvekilleri gözaltına alınmış, ardından ise tutuklanmışlardır.

4 Kasım Darbesi olarak nitelendirdiğimiz bu olayın gerçekten de muhalif siyasete dönük açık bir darbe olduğu uygulanan yöntemlerle de sabittir. Şüphesiz bu darbenin bir diğer önemli yanı da esasen bağımsız 3 erkin iç içe geçtiği ve yargının yasama üzerinde bir etki oluşturduğu bir örneğin de yaşanmış olmasıdır. Üstelik bu darbenin etkileri hala devam etmekte, milletvekillerine yönelik dokunulmazlıkların türlü nedenlerle kaldırılması, milletvekilliklerinin düşürülmesi gibi hadiseler hala aynı hızda devam etmektedir. Milletvekillerinin tutukluluğu ve dokunulmazlıklarının kaldırılmış olmasının hukuk dışılığı izahtan varestede olup bununla beraber ülke halklarının ortak geleceği açısından yaratmış olduğu sakıncalar ile birlikte değerlendirildiğinde son derece vahim bir tablo ile karşı karşıya olunduğu açıktır.

Oysa AİHM Demirtaş kararında bunun seçilme hakkına dair bir ihlal olduğu, tutukluğunun siyasi olduğu yani 18. Maddenin ihlali olduğu, HDP milletvekillerince yapılan AİHM başvurusunda verilen kararda da seçilme hakkının siyasi saiklerle

ihlal olduğu ifade edilmiştir. Şimdi de AYM; Figen Yüksekdağ'ın vekilliğinin düşürülmesini seçilme hakkı ihlali olarak değerlendirmiştir. Hakeza Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun milletvekilliğinin düşürülmesi AYM tarafından ihlal olarak nitelendirilmiş ve vekilliğe yeniden dönüşü sağlanmıştır.

Yüksekdağ kararında Anayasa Mahkemesi, milletvekili seçildikten sonra yargılanmasına devam edilen ve bu davadan dolayı dokunulmazlığı kaldırılarak milletvekilliği düşürülen eski HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ'ın milletvekili seçildikten sonra yargılanmasının sürmesini yasama dokunulmazlığı ihlali olarak değerlendirmiş, seçilme ve siyasi faaliyetlerinin engellendiği hükmüne varmıştır. Ayrıca Yüksek Mahkeme, Yüksekdağ'ın düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı ile seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkının ihlal edildiğine de oy çokluğu ile karar vermiştir.

Hem AİHM hem de AYM'nin, milletvekillerinin dokunulmazlıkları, tutukluluk halleri ve milletvekilliklerinin düşürülmesini seçme ve seçilme hakkının ihlali olarak görmüştür. Bu konuda partimiz tarafından talep edilen meclis araştırmaları reddedilmiştir. Buna karşın, gelinen fazda tarafımızca ifade edilen seçme ve seçilme hakkının ihlaline dair tespitler yüksek mahkemeler nezdinde de verilen kararlarda açıkça yer almıştır.

Bu bağlamda;

1.AYM'nin Yüksekdağ hakkında verdiği karar uygulanacak mıdır? Oluşan hak ihlallerinin giderilmesi için hangi formüller üzerinde durulacaktır?

2-Yüksekdağ'ın vekilliğinin düşürülmesine dair kullanılan tasarrufun neden olduğu zararların giderilmesine dönük hangi çalışmalar yürütülecektir? Oluşan hukuki zararların tüm ülke halkları için söz konusu olduğu açık olup hukuk dışı yargılamaların tüm sonuçlarını ortadan kaldırmaya yönelik bir çalışma yürütecek misiniz?

3-Yüksekdağ'ın vekilliğinin düşürülmesinin onun adına seçilme hakkının, ona oy veren seçmenlerin de seçme hakkının ihlali olduğu gerçeğinden hareketle, halk iradesinin gasp edilmesinin yarattığı zararların telafisi adına hangi çalışmalar yürütülecektir?

4-Yüksekdağ'ın seçilme hakkının ihlali sayılan bu emsal karar üzerinden aynı haksızlığa maruz kalan milletvekillerinin uğradıkları zararların telafisi sağlanacak mıdır?

5-Anayasa'da dokunulmazlıkların bir defaya mahsus olmak kaydıyla kaldırılmasına dair değişiklikle birlikte toplamda 13 milletvekilinin vekilliği düşürülmüş olup AYM kararı onlar için de uygulanacak mıdır?

6-Yüksekdağ hakkında verilen bu karar mevcut dokunulmazlık dosyaları için de emsal teşkil edecek midir? Yeni bir seçme ve seçilme hakkı ihlali yaşanmaması adına hangi önlemler alınacaktır?

- 7- Daha evvel Demirtaş hakkında verilen AİHM kararı ile Büyük Daire kararları neden hala uygulanmamıştır? Bu tercih, AİHS 18. Maddesinin ihlalinde ısrar değil midir?
- 8-AİHM ve AYM kararlarına rağmen neden hukuk uygulanmamakta ve milletvekillerinin seçilme, yurttaşların da seçme hakları ihlal edilmektedir?
- 9- AYM, yüksek mahkeme değil midir? Neden AYM'nin iktidar tarafından tasvip edilen kararları uygulanırken diğer kararları yok sayılmaktadır?
- 10- Yüksek Mahkemelerin kararlarına direnç hukuka bağlılıktan vazgeçiş midir?
- 11-AİHM ve AYM kararlarının söz konusu HDP milletvekilleri olduğunda uygulanmamalarının izahı nedir?
- 12- Daha evvelki yasama dönemlerinde AYM'nin tutuklu milletvekillerine dönük ihlal kararlarını uygulamak adına hükümlü milletvekillerinin parlamentoya dönüşleri sağlanmış olup benzer pratik Yüksekdağ için de geçerli olacak mıdır?
- 13-Hukuki güvenliği yok eden uygulamaların sona erdirilmesine ilişkin kapsamlı bir çalışma yapacak mısınız?
- 14-Yargı erkinin tam bağımsızlığının sağlanması için çalışmalar yürütecek misiniz?